

УДК 336.22:657.3

Помулева.В.М.¹, Мишакова В.О.²

¹ старш. викл. ЗНТУ

² студ. гр. ФЕУ-615 ЗНТУ

ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК: НОВАЦІЇ 2019 РОКУ

З 2019 року відповідно до змін у Податковому кодексі України (далі ПКУ) застосовується новий порядок справляння та розподілу сум доходів від екологічного податку (далі–екоподатку), зокрема в частині викидів двоокису вуглецю в атмосферне повітря.

Передбачено підвищення екологічного податку в 25 разів вже з 2019 р. і подальше поетапне підвищення в 75 разів до 2023 року. Ставка податку за викиди двоокису вуглецю стаціонарними джерелами з 1 січня 2019 р. становить 10,00 грн./тонну (в 2018 році складала 0,41 грн./тонну).

Водночас розширено перелік суб'єктів, які не є платниками податку за викиди двоокису вуглецю: це суб'єкти господарювання, зазначені у п. 240.1 ПКУ, які здійснюють такі викиди в обсязі не більше 500 тонн за рік (п. 240.7 ПКУ). При цьому за зобов'язаннями екоподатку за викиди двоокису вуглецю

за результатами діяльності у 2019 році, до платників належать суб'єкти, у яких сукупний річний обсяг викидів двоокису вуглецю за даними форми статзвітності 2-ТП повітря за 2018 рік перевищує 500 тонн. Такі платники зобов'язані скласти та подати податкову звітність, нарахувати та сплатити податок за податковий (звітний) період, у якому відбулося таке перевищення. Відповідно, змінилась база оподаткування екологічним податком за викиди двоокису вуглецю: з 01.01.2019 р. за результатами податкового (звітного) року вона зменшується на обсяг таких викидів у розмірі 500 тонн за рік.

Згідно із п. 16-1 ч. 2 ст. 29 Бюджетного кодексу України (далі–БКУ) запроваджено особливий порядок розподілу коштів екоподатку за викиди забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення:

- надходження в частині викидів двоокису вуглецю зараховуються до загального фонду Держбюджету у розмірі 100%;

- надходження від викидів інших видів забруднюючих речовин зараховуються до загального фонду Держбюджету лише у розмірі 45%.

З урахуванням цього, фіскальні органи вимагають від платників екоподатку обов'язкового складання окремого додатка 1 до декларації, затвердженої наказом МФУ від 17.08.2015 № 715, в частині зобов'язань за викиди двоокису вуглецю.

За оцінками фахівців, з підвищенням екологічного податку в 25 разів додаткові виплати з підприємств ГМК зростуть більш ніж на 300 млн. грн., підприємства енергетичного комплексу будуть платити ще більше, понад 1 млрд.грн., підвищення витрат енергокомпаній позначиться на тарифах. Підвищення екологічного податку безумовно призведе до збільшення собівартості продукції українських підприємств і, відповідно, зниження їх конкурентоспроможності (зменшення виробництва або інвестиційних ресурсів, в тому числі для тих же екологічних заходів).

Чистий фінансовий ефект податку на викиди вуглецю залежатиме не тільки від його розміру і поведінкової реакції споживача, а й від його цільового використання. У світовій податковій практиці вуглецеві податкові надходження не використовуються для скорочення бюджетних дефіцитів. Так, податок на викиди вуглецю в Данії повертається у промисловість у вигляді екологічних субсидій, у Провінції Квебек даний платіж зараховується до позабюджетного фонду, з якого фінансується громадський транспорт та екологічні ініціативи громади. У Колумбії за рахунок податку на викиди вуглецю зменшують ставки корпоративних та особистих податків, а також надається громадянам з найнижчим рівнем доходів щорічний кредит у розмірі 100 долларів США.

За інформацією ІАП «ГМК-Центр» області з найбільш високою концентрацією промисловості, які викидають в атмосферу великі обсяги CO₂, витрачали на природоохоронні заходи у 2017 році мізерні суми

(Запорізька область—0%, Луганська—0,3%, Донецька—1,1%). І навпаки, регіони з порівняно благополучною екологічною ситуацією витрачали за цільовим призначенням до 80% (Тернопільська, Чернівецька).

Отже, Україна реформує екологічне оподаткування для наближення до Європейських стандартів та наповнення бюджету, але підвищення ставки податку без запровадження прозорого механізму використання коштів на енергоефективні заходи для промисловості не сприяє зменшенню викидів парникових газів. Більш ефективним способом поліпшення екологічної ситуації в країні, на нашу думку, може бути створення реальних стимулів для інвестування в природоохоронні заходи, з врахуванням світового досвіду, а саме:

- надання екологічних субсидій для підприємств-платників з метою впровадження екологічно безпечного устаткування, що посилить стимулюючу роль податку до енергозберігаючого інвестування;

- створення фонду для плати за викиди двоокису вуглецю та забезпечення прозорого адміністрування;

- кредитування підприємств, які бажають провести модернізацію і поліпшити свої екологічні показники, на пільгових умовах.